

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum omnis lex ab ea deriuetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

prædictum, nullus tamen eam comprehendere potest. Non enim totaliter manifestari potest per suos effectus. & ideo non oportet, quod quicumque cognoscit legem aeternam secundum modum prædictum, cognoscat totum ordinem rerum, quo omnia sunt ordinatissima.

Ad tertium dicendum, quod iudicare de aliquo potest intelligi dupliciter. Vno modo, sicut vis cognitiva iudicat de proprio obiecto, secundum illud Job 12. Nonne auris verba diiudicat, & fauces comedentis saporem? & secundum istum modum iudicij Philo sophus dicit, quod vnusquisque bene diiudicat quæ cognoscit, iudicando scilicet an sit verum quod proponitur. Alio modo, secundum quod superior iudicat de inferiori quodam practico iudicio, an scilicet ita debeat esse, vel non ita: & sic nullus potest iudicare de lege aeterna.

ARTICVLVS III.

Utrum omnis lex a lege aeterna deriuatur.

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod non omnis lex a lege aeterna deriuatur. Est enim quædam lex fomitis, vt supra dictum est: ipsa autem non deriuatur a lege diuina, quæ est lex aeterna. ad ipsam enim pertinet prudentia carnis, de qua Apostolus dicit ad Romanos 8. quod legi Dei non potest esse subiecta. ergo non omnis lex procedit a lege aeterna.

¶ 2. Prat. A lege aeterna nihil iniquum procedere potest, quia sicut dictum est, lex aeterna est secundum quam iustum est, vt omnia sint ordinatissima: sed quædam leges sunt iniquæ, secundum illud Iia. 16. Vx qui cõdunt leges iniquas. ergo non omnis lex procedit a lege aeterna.

¶ 3. Prat. Aug. dicit in 1. de lib. arbit. quod lex quæ populo regèdo scribitur, recte multa permittit, quæ per diuinam prouidentiam vindicantur: sed ratio diuinæ prouidentie est lex aeterna, vt dictum est. ergo nec etiam omnis lex recta procedit a lege aeterna.

Sed contra est, quod Prouer. 8. diuina Sapientia dicit. Per me reges regnant, & legum conditores iusta decernunt: ratio autem diuinæ sapientie est lex aeterna, vt supra dictum est. ergo omnes leges a lege aeterna procedunt.

Respondendum dicendum, quod sicut supra dictum est, Lex importat rationem quandam directam ad finem. In omnibus autem mouentibus ordinatis, oportet quod virtus secundum mouentis deriuatur a virtute mouentis primi: quia mouens secundum

adum non mouet, nisi in quantum mouetur a primo. vnde in omnibus gubernantibus idem videmus, quod ratio gubernationis a primo gubernante ad secundos deriuatur: sicut ratio eorum quæ sunt agenda in ciuitate, deriuatur a rege per præceptum in inferiores administratores. Et in artificialibus etiam ratio artificialium actuum deriuatur ab architecto ore ad inferiores artifices, qui manu operantur. Cum ergo lex aeterna sit ratio gubernationis in supremo gubernante, necesse est, quod omnes rationes gubernationis, quæ sunt in inferioribus gubernantibus, a lege aeterna deriuentur. Huiusmodi autem rationes inferiorum gubernantium, sunt quæcumque alia leges præter aeternam: vnde omnes leges in quantum participant de ratione recta, in quantum deriuantur a lege aeterna. Et propter hoc Aug. dicit in 1. de lib. arbit. quod in temporali lege nihil est iustum ac legitimum, quod non ex lege aeterna homines sibi deriuauerunt.

Ad primum ergo dicendum, quod fomes habet rationem legis in homine, in quantum est poena consequens diuinam iustitiam: & secundum hoc manifestum est, quod deriuatur a lege aeterna. In quantum vero inclinatur ad peccatum, sic contrariatur legi Dei, & non habet rationem legis, vt ex supra dictis patet.

Ad secundum dicendum, quod lex humana in tantum habet rationem legis, in quantum est secundum rationem rectam, & secundum hoc manifestum est, quod a lege aeterna deriuatur: in quantum vero a ratione recedit, sic dicitur lex iniqua, & sic non habet rationem legis, sed magis violentie cuiusdam. Et tamen in ipsa lege iniqua, in quantum seruatur aliquid de similitudine legis propter ordinem potestatis eius, qui legem fecit, secundum hoc etiam deriuatur a lege aeterna. Omnis enim potestas a domino Deo est, vt dicitur Roman. 13.

Ad tertium dicendum, quod lex humana dicitur aliqua permittere, non quasi ea approbans, sed quasi ea dirigere non potens. Multa autem diriguntur lege diuina, quæ dirigi non possunt lege humana: plura enim subduntur causæ superiori, quam inferiori, vnde hoc ipsum, quod lex humana non se inromittit de his, quæ dirigere non potest, ex ordine legis aeternæ prouenit. Secus autem esset, si approbaret ea quæ lex aeterna reprobatur: vnde ex hoc non habetur, quod lex humana non deriuatur a lege aeterna, sed quod non perfecte eam assequi possit.

ARTICVLVS IIII.

Utrum necessaria, & aeterna subijciantur legi aeternæ.

Ad quartum sic proceditur. Videtur quod necessaria, & aeterna subijciantur legi aeternæ. Omne enim quod rationale est, rationi subditur: sed voluntas diuina est rationalis, cum sit iusta. ergo rationi subditur: sed lex aeterna est ratio diuina. ergo voluntas Prima Secundæ S. Tho. CC 2 Dei

inuenta, sed a Deo suscepta. Et de lege veteri patet Actuum 7. Acceptis legem in dispositione angelorum: de noua autem inferius habetur, quod est ipsa gratia Spiritus sancti. Neutrū autem horū est in Deo, nisi casualiter: sed in hominis anima utitur, primū per intellectū & memoriā, sicut per essentiam anime, & voluntatem. Et per hoc patet, quod tam lex eterna, quā naturalis, & diuina, sit rationis ordinatio ad bonum cōe a Deo, quæ habet communiter, primitiua. Et inter eternam, & alias hæc est differentia, quod eterna est in Deo, ac per hoc est ipse Deus: alia autem non sunt in Deo, sed effectus eius in creaturis rationalibus: ac per hoc illa est causa, ex qua sunt partitiones illius: illa eterna, reliquæ temporales.

Cap. 5. & 6. tom. 1.

1. q. 1. art. 6.

1. q. 2. art. 2. ad 3. et 4. 103. art. 1. ad 3. Et 2. 1. q. 49. art. 6. co.

Philosophus

1. q. 1. art. 6.

1. q. 1. art. 6.

1. q. 2. art. 2.

1. q. 2. art. 2.

1. q. 2. art. 2.